

Suomen yliopistokirjastojen neuvoston työpaja ja kokous 29.-30.9.2008

Kokouspaikka: Tampereen teknillinen yliopisto, kirjasto.

Puheenjohtajat: Jarmo Saarti, Kuopion yliopiston kirjasto.

Sihteeri: Helena Mattila, Helsingin yliopisto.

Isännöinti: Arja-Riitta Haarala ja Soile Harjala Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto.

Osallistujat: jäsenet¹.

Poissa 29.9. Hellevi Hakala, Minna Meronen, Eeva-Liisa Lehtonen. *Poissa 29.9.-30.9.*

Matti Hjerppe.

Jäsenistön ulkopuoliset osallistujat: 29.9.2008: Ari Rouvari, Kansalliskirjasto; Pekka Olsbo, Jyväskylän yliopiston kirjasto; Soile Harjala, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto. *30.9.2008:* Jarkko Kari, Tampereen yliopisto; Terttu Kortelainen, Oulun yliopisto; Pertti Vakkari, Tampereen yliopisto; Sanna Talja, Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitos; Aki Kangas, Kansalliskirjasto; Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto.

Kokousaika: 29.9.2008 kello 18-20 ja 30.9.2008 kello 9-16.

Työpaja 29.9.2008

Työpajassa² kuultiin Yliopistokirjastojen tietojärjestelmiin ja informaatioarkkitehtuuriin liittyviä palvelutarpeita pohtivan työryhmän jäsenten esityksiä. Arja-Riitta Haarala kertoi hankkeen taustasta ja Yliopistokirjastojen tietojärjestelmien arviointi -kyselyn tuloksista, Pekka Olsbo valotti julkaisuarkistojen kehittämistä, Ari Rouvari luotasi kirjastojen IT-palvelujen mahdollisuuksia ja Ari Muhonen tarjosi vaihtoehdoisen näkemyksen kirjastojen järjestelmien kehittämiseen. Tilaisuudessa kerättiin erilaisin menetelmin neuvoston jäsenten näkemyksiä jatkotyöskentelyn pohjaksi.

Sovittiin, että jäsenet toimittavat 26.10.2008 mennessä korjaukset työryhmän laatimiin aineistoihin, jotka oli jaettu ennen kokousta sähköpostilistalla.

Neuvoston kokous 30.9.2008

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkistaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Neuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Isännöijän puheenvuoro

Arja-Riitta Haarala kertoi Tampereen teknillisen yliopiston kirjaston historiasta, strategioista ja prosessien määrittelystä. Erityisesti jäsenistö oli kiinnostunut TTY:n kirjaston käyttäjäomisteisesta prosessikaaviosta, jonka lisäksi TTY:ssä on erikseen määritelty prosesseihin liittyvien palvelujen tuotanto.

¹ Jäsenet lueteltu osoitteessa: <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/tietoaneuvostosta/jasenet.html>

² Aineistot neuvoston sivulla osoitteessa:

http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/_tapahtumat/t2008/tekniikkatyopaja.html



TTY:n
prosessikaavio

3. Rakenteellinen kehittäminen

3.1 Tilannekatsaus

Käytiin puheenjohtajan johdolla tilannekatsaus rakenteelliseen kehittämiseen yliopistokirjastoissa.

1. *Aalto-yliopisto*: Säätöillä on hallitus. Vanhojen työryhmien tilalle on nimetty uusia suunnittelemaan toimintojen organisoitumista Aalto-yliopistossa. Säätöön on tulossa yksi kirjasto, joka toimii kolmella kampuksella. Kirjastot ovat laatineet palvelukartan ja kehittävät erilaisia yliopistoa tukevia toimintoja, jotka sopivat kirjastolle. Yrittäjät ja yrittäminen ovat selkeä ryhmä kaikille – samoin kansainväliset asiakkuudet. Eri kirjastojen erilaiset vahvuudet ja osaamiset näyttäisivät tuovan lisäarvoa.
2. *Turun uusi yliopisto*: Konsortioyhmät työskentelevät. Rehtorit ovat perustaneet työryhmän laatimaan Turun alueen korkeakoulujen kirjasto- ja tietopalveluiden kehittämisstrategian. Työryhmään kuuluvat kaikkien kirjastojen johtajat sekä edustajat tiedeyhteisöstä ja ylioppilaskunnista. Työryhmän työskentelyn lähtökohtana ovat Nuortevan selvityksessä esitetyt kehittämishankkeet. 2010 aloittavan uuden yliopiston organisoitumista valmistellaan työryhmissä. Päätös tiedekunta-/schoolrakenteesta ja erillislaitosten asemasta tehdään viimeistään alkuvuodesta 2009. Kirjastojen osalta ovat vielä kaikki toimintamallit avoinna.
3. *Itä-Suomen yliopisto*: Itä-Suomen neljän tiedekunnan muodostama yliopisto aloittaa toimintansa 1.1.2010. Uuden yliopiston rakentamisen lähtökohtana on kahden tasavertaisen yliopiston yhteistyö. Marraskuussa 2008 nykyisten yliopistojen hallitukset käsittelevät esityksen kirjaston organisoitumisesta palvelulaitoksena (yksi kirjastolaitos). Kirjaston rahoitusta käsitellään viimeistään syksyllä 2009. Kampusten (Joensuu, Kuopio, Savonlinna) välimatkat tarjoavat haasteita kirjaston ja yliopiston kehittämiseksi. Savonia-ammattikorkeakoulu tulee sijoittumaan Kuopiossa lähivuosina yliopiston kampusalueelle Savilahteen³.
4. *Yliopistoallianssi*⁴: Tavoitteena on kolmen itsenäisen yliopiston konsortio. Yliopistoissa on pidetty tiedotustilaisuudet. Toimintaa suunnitellaan tutkimusvetoisesti ja verkostoituminen alkaa tutkimusyhteistyöllä. Tutkimusrahoja on jaettu kolme miljoonaa euroa kärkihankkeille, joista yksi on vanhenemisen tutkimus. Kirjastot ovat jo järjestäneet yhteistä pedagogista koulutusta.

³ [http://www.savonsanommat.fi/uutiset/savo/tuhannet-amk-opiskelijat-siirtyv%C3%A4t-savilahteen\(237553\).ece](http://www.savonsanommat.fi/uutiset/savo/tuhannet-amk-opiskelijat-siirtyv%C3%A4t-savilahteen(237553).ece)

⁴ <http://www.yliopistoallianssi.fi/>

- Julkaisuarkistoyhteistyöstä neuvotellaan. Tampereen teknisestä yliopistosta todennäköisesti tulee säätiöyliopisto ja muista julkisoikeudellisia laitoksia.
5. *Vaasa*: Kehysorganisaatiot säilyvät erillisinä, mutta kirjastoja yhdistetään. Aiesopimus on allekirjoitettu keväällä 2008 ja viiden organisaation johdon edustajat ovat muodostaneet tulevan kirjaston hallintotyöryhmän kesän alusta. Kolmen sijaan kirjastolla on tulevaisuudessa viisi kehysorganisaatiota. Rahoituksen periaatteista on alustavasti sovittu ensimmäisille vuosille. Kirjasto on saanut muutoksen toteuttamiseen ylimääräistä rahoitusta (tilamuutokset, kirjahyllyt) yhteensä 100 000 euroa ja johtokunta esittää tulosneuvotteluissa 90 000 euroa organisaatioiden omaksi rahoitusosuudeksi. Yhtenäisistä palvelujen perusasioista on sovittu (mm. kokoelmissa UDK-luokitus). Henkilöstön kehittämissuunnitelman laadinta on alkamassa.
 6. *Lapin korkeakoulukonserni*: Lapin yliopistosta, Rovaniemen ammattikorkeakoulusta ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulusta on perustettu Lapin korkeakoulukonserni kesällä 2008 ja sille on laadittu yhteinen strategia. Lapin korkeakoulujen strategiatyöryhmän hyväksymän suunnitelman mukaan Lapin korkeakoulujen kirjastopalvelut tuotetaan 1.1.2010 alkaen sopimusperusteisen Lapin korkeakoulukirjasto -yksikön (erillislaitos) toimesta, jota kaikki korkeakoulut rahoittavat. Yksikön palvelut tarjotaan hajautetusti korkeakoulukampuksilla Rovaniemellä, Kemissä ja Torniossa. Kesällä 2008 perustettiin Lapin korkeakoulukirjaston työryhmä, jossa ovat jäseninä vararehtorit ammattikorkeakouluista, hallintojohtaja yliopistosta, kirjastonjohtajat sekä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajat kaikista korkeakouluista. Työryhmän tehtävänä on valmistella Lapin korkeakoulukirjaston perustamista.
 7. *Taideyliopistot*: Asia ei ole edennyt.
 8. *Lappeenranta*: Asia ei ole edennyt.

3.2 Kokousaikatauluja

Todettiin rakenteelliseen kehittämiseen liittyvät työvaliokuntien yhteiskokoukset 7.10.2008 kello 13-16 ja 27.11.2008 kello 13-16 (Huom! Kokousaika 7.10. muutettu siten, että kokous pidetään 9.12. kello 10-13). Keväällä 2009 järjestetään lisäksi kokous yliopistokirjastojen neuvoston laajuudessa tai mahdollisesti ammattikorkeakoulukirjastojen ja yliopistokirjastojen yhteiskokouksena.

Linnea2-konsortion yhteiskokous, johon osallistuvat sekä yliopistokirjastojen neuvosto että ammattikorkeakoulukirjastokonsortio pidetään 2.12. kello 10-15.

3.3 Esitykset

Aki Kangas esitteli Kansalliskirjaston tekemän kirjastoille suunnatun asiakaskyselyn ja käyttäjäkyselyn tuloksia ja Arja Tuuliniemi FinELibin toimintaympäristökyselyn tuloksia. Kristiina Hormia-Poutanen sekä Jarmo Saarti kertoivat rakenteellisen kehittämisen valmistelusta⁵. Rakenteellisen kehittämisen hanke on tehnyt korkeakoulukirjastoverkkokyselyn, jonka tulokset ovat saatavissa myöhemmin ja analysoidaan hankkeessa.

Kansalliskirjaston asiakaskysely näyttäisi tarjoavan pienille kirjastoille mahdollisuuden, johon niillä ei olisi muutoin resursseja. Kyselyn toteuttaminen kahden vuoden välein sai

⁵ Esitykset osoitteessa: http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/_tapahtumat/rakeseminaari/rake300908.html

kannatusta. Toteuttamisvaihtoehdoista käytäneen keskustelua (esimerkiksi jos halutaan Libqual-kyselynä).

4. Yliopistokirjastojen tutkimustarpeet

Keskustelua tutkimusohjelman jatkovalmisteluista alustivat tutkija Jarkko Kari sekä professori Pertti Vakkari⁶. Molemmat työskentelevät Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitoksella. Sovittiin laaja-alaisen tutkimusohjelman - esimerkiksi e-tiede - valmistelusta tammikuun hakuun. Tutkimusohjelmaa valmistelee työryhmä, johon Suomen yliopistokirjastojen neuvoston jäseniksi nimettiin ensisijaisena edustajana Mirja Iivonen Tampereen yliopiston kirjastosta sekä muiksi jäseniksi Tore Ahlbäck Åbo Akademin kirjastosta, Jarmo Saarti Kuopion yliopiston kirjastosta, Kristiina Hormia-Poutanen Kansalliskirjastosta, Kaisa Sinikara Helsingin yliopiston kirjastoista ja Pirjo Vatanen Jyväskylän yliopiston kirjastosta. Lehtori Sanna Talja, joka on vuorotteluvapaalla Tampereen yliopiston informaatiotutkimuksen laitokselta, nimettiin koordinoimaan valmistelua sekä ottamaan työryhmään mukaan tarpeelliseksi katsomansa asiantuntijat. Maria Schröder kertoi, että Acatiimissa tutkimusohjelman valmistelusta julkaistu artikkeli on herättänyt kiinnostusta ainakin Hankenilla, josta voisi kutsua mukaan esimerkiksi Bo-Christer Björkin ja Turid Hedlundin.

5. Yliopistolakiesitys

Todettiin, että ammattikorkeakoulukirjastokonsortioista oli tullut pyyntö antaa yhteinen lausunto hallituksen esityksestä yliopistolaiksi. Neuvosto päätti kuitenkin kirjoittaa oman erillisen lausuntonsa, koska yliopistokirjastojen lausuntoon kirjataan asioita, jotka eivät koske muita kirjastosektoreita. Muokattiin lausunnon yleisosa suunnittelijan valmistelemaa pohjaa korjaten ja uusia näkökulmia lisäten. Sovittiin, että suunnittelija lähettää lausunnon seuraavana päivänä ja jäsenet kommentoivat ja korjaavat sen lopulliseen muotoon 6.10.2008 mennessä.

6. Suunnittelijasta päättäminen ja jäämän käyttö

Neuvosto päätti, että suunnittelijan ja puheenjohtajan työ kytketään nykyistä tiiviimmin yhteen. Seuraavaksi valittava puheenjohtaja saa rahoituksen käyttöönsä ja organisoii suunnittelijan tehtävät parhaalla mahdollisella tavalla kirjastossaan. Tehtävät voidaan jakaa myös eri henkilöille siten, että sihteerityö hoidetaan kirjaston muun sihteeripalvelun kautta ja samoin suunnittelijatyöpanos. Tarvittaessa myös puheenjohtajalla olisi mahdollisuus organisoida oma työnsä siten, että hän voisi käyttää neuvoston työhön nykyistä enemmän aikaa. Muut kirjastot maksaisivat korvauksen laskutuksen mukaan. Rahoituksen jäämä päätettiin siirtää seuraavalle vuodelle. Todettiin, että voitaisiin tarjota suunnittelijalle mahdollisuutta ottaa lomansa rahana.

Kaisa Sinikara tiedotti opetusministeriön tiedekota-seminaarista sekä Helsingin yliopiston open access –päätöksestä⁷. Todettiin, että IL-koordinaattoreille voidaan perustaa tukiryhmä. Pyydettiin Kaisa Sinikaralta, että neuvostolle tai työvaliokunnalle tuodaan valmis lista tukiryhmään suostuneista henkilöistä.

⁶ Esitykset osoitteessa: <http://www.kansalliskirjasto.fi/kirjastoala/neuvosto/hankkeet/tutkimustarpeet.html>

⁷ <http://www.helsinki.fi/ejulkaiseminen/rinnakkaistallennus/index.htm>

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Vakuudeksi

Helena Mattila
Suunnittelija